

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ

Α. Ιστορικό Διάγραμμα

Περίοδος	Γεγονότα	Χρονολογία
ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ	Γέννηση	6 π.Χ.
(6 π.Χ. - 30μ.Χ.)	Βάπτιση και Είσοδος στη δημόσια ζωή και δράση	27-28 μ.Χ.
	Θάνατος Ιησού	30 μ.Χ.
ΠΡΩΤΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ	Δημιουργία Εκκλησίας	30/31
(1ος αι.- 4ος αι.)	Μεταστροφή του Παύλου	34/35
	Α' περιοδεία απ. Παύλου	47-48
	Αποστολική σύνοδος	49
	Β' περιοδεία απ. Παύλου	49-52
	Γ' περιοδεία απ. Παύλου	53-58
	Δ' περιοδεία απ. Παύλου	62-64
	Θάνατος απ.Παύλου	64
	Θάνατος απ.Πέτρου	64 ή 67
	Διωγμός Νέρωνα	64-68
	Διωγμός Δομιτιανού	81-86
	Διωγμός Δεκίου	249-251
	Διωγμός Διοκλητιανού	303-311
	Διάταγμα Μεδιολανων (περι ανεξηθρησκείας)	313
	Α' Οικουμενική σύνοδος	325
ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ	Ο χριστιανισμός γίνεται επίσημη θρησκεία του κράτους	380
(4ος αι. - 9ος αι.)	Β' Οικουμενική σύνοδος	381
	Γ' Οικουμενική σύνοδος	431
	Δ' Οικουμενική σύνοδος	451
	Ε' Οικουμενική σύνοδος	553 .
	ΣΤ' Οικουμενική σύνοδος	680/81
	Εικονομαχία Α' περίοδος	726 – 787
	Ζ' Οικουμενική σύνοδος	787
	Εικονομαχία Β' περίοδος	814 – 842
ΜΕΣΗ ή ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ	Εκχριστιανισμός Σλάβων - Βουλγάρων	863 - 864
	Φώτειο σχίσμα (μικρό) μεταξύ Ρώμης – Κων/πολης	867
	Εκχριστιανισμός Ρώσων	988
(9ος αι. - 16ος αι.)	Μεγάλο σχίσμα	1054
	Κήρυξη - Έναρξη Σταυροφοριών	1095 /1096
	Κατάληψη Ιερουσαλήμ από σταυροφόρους	1099
	Δημιουργία του θεσμού της ιεράς εξέτασης (INQUISITIO)	1184
	Κατάληψη και λεηλασία της Κων/πολης από τους σταυροφόρους	1204
	Ήττα και εκδίωξη των σταυροφόρων από τους αγίους τόπους	1291
	Σύνοδος Φλωρεντίας-Φεράρας	1438/9
ΝΕΩΤΕΡΗ	Μεταρρύθμιση	1517
(16ος αι- 20ος αι.)	Ομολογία της Αυγούστας	1530
	Ίδρυση Αγγλικανικής εκκλησίας	1534
	Αντιμεταρρύθμιση	

ΣΥΓΧΡΟΝΗ

(20ος αι. - 21ος αι.)

Σύνοδος Τρέντο	1545 – 1463
Γαλλικοί θρησκευτικοί πόλεμοι	1562 – 1598
Νύχτα του Αγ. Βαρθολομαίου	1572
Τριακονταετής πόλεμος (Γερμανία)	1618 - 1648
Εποχή των Ιεραποστολών	18ος – 19ος αι.
Κατάργηση του χριστιανισμού στη Σοβιετική ένωση – Διωγμοί κατά πιστών και κλήρου	1917 και μετά
Ίδρυση του Παγκόσμιου Συμβουλίου των Εκκλησιών (ΠΣΕ) – Μποσί. Ελβετία	1948/8/23
Β' Βατικάνεια σύνοδος	1962
Διωγμοί κατά χριστιανών στις χώρες της Μέσης Ανατολής και της Αφρικής	2000 και μετά

Β. Βασικά Δόγματα

ΘΕΟΛΟΓΙΑ: Ο Θεός είναι ΕΝΑΣ ως προς την ουσία ή την φύση του, αλλά ΤΡΙΑΔΙΚΟΣ ως προς τα πρόσωπα ή τις υποστάσεις του (Πατέρας, Υιός, Άγιο Πνεύμα). Η μία φύση του τριαδικού Θεού είναι άναρχη, αιώνια, άπειρη και άκτιστη. Φορέας της είναι κάθε πρόσωπο του τριαδικού Θεού “αδιαιρέτως, ασυγχύτως και ατρέπτως” δηλ. κάθε πρόσωπο είναι ένας ολόκληρος και τέλειος θεός. Τα πρόσωπα διακρίνονται μεταξύ τους χάρις στα προσωπικά ιδιώματα (χαρακτηριστικά) τους (αγέννητον, γεννητόν, εκπορευτόν) και είναι ομοούσια, ίσα και ισότιμα.

ΧΡΙΣΤΟΛΟΓΙΑ: Ο Ιησούς Χριστός, δεύτερο πρόσωπο της αγίας Τριάδος, είναι φυσικός υιός του Πατρός, γεννήθηκε προαιώνια απ’ αυτόν και πήρε ανθρώπινη φύση από την Παρθένο Μαρία όταν ήρθε το πλήρωμα του χρόνου. Στο πρόσωπό του ενώνονται υποστατικά οι δύο φύσεις (δηλ. λαμβάνει υπόσταση και η ανθρώπινη) κατά τρόπον ενιαίο, ασύγχυτο και άτρεπτο διατηρώντας κάθε μία την αυτονομία της και τα χαρακτηριστικά της.

ΠΝΕΥΜΑΤΟΛΟΓΙΑ: Το αγ. Πνεύμα είναι το τρίτο πρόσωπο της αγίας Τριάδος, ομοούσιο, ίσο και ισότιμο με τα άλλα δύο, το οποίο εκπορεύεται από τον Πατέρα ή και τον Υιό (**ρωμαιοκαθολικοί - προτεστάντες**) και συνέχει και συντηρεί την Εκκλησία στους αιώνες.

ΕΚΚΛΗΣΙΟΛΟΓΙΑ: Η Εκκλησία είναι το θείον καθίδρυμα του Ιησού Χριστού, ο οποίος αποτελεί και την κεφαλή της και είναι ο χώρος εξαγιασμού και σωτηρίας των πιστών. Αφορά όλους τους ανθρώπους σε όλες τις εποχές και στηρίζεται στο παράδειγμα και το έργο των αποστόλων, συνεχιστών του έργου του Χριστού.

ΚΟΣΜΟΛΟΓΙΑ: Ο κόσμος ως δημιούργημα του Θεού είναι από τη φύση του καλός. Η συντήρηση, φροντίδα και διατήρηση του εναποτίθενται στον άνθρωπο, ο οποίος είναι υπόλογος γι’ αυτές στον Δημιουργό.

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ: Ο άνθρωπος δημιουργήθηκε από τον Θεό κατ’εικόνα και καθ’ομοίωσίν Του. Με δική του όμως πρωτοβουλία και ευθύνη απομακρύνθηκε από τον Θεό, εισάγοντας το κακό στη ζωή του (**προπατορικό αμάρτημα**). Το κακό στη συνέχεια κυριάρχησε στη ζωή του ανθρώπου και μεταφέρεται από γενιά σε γενιά. Γι’ αυτό είναι αναγκαία η συμμετοχή του ανθρώπου στο βάπτισμα, ώστε να σπάσει αυτή η αλυσίδα και να απαλλαγεί ο άνθρωπος από αυτό.

ΕΣΧΑΤΟΛΟΓΙΑ: Η πορεία προς τα Έσχατα έχει ξεκινήσει με την ενσάρκωση του Ιησού Χριστού (**πρώτη παρουσία**) και θα ολοκληρωθεί στο μέλλον με την θριαμβευτική επάνοδο Του (**δευτέρα παρουσία**), την τελική Κρίση και την Βασιλεία Του, μια πορεία γεμάτη εντάσεις γιατί αποτελεί ένα δυναμικό πεδίο ανάμεσα στο χτες και το σήμερα, στο παρελθόν και στο μέλλον.

ΣΩΤΗΡΙΟΛΟΓΙΑ: Η σωτηρία συνδέεται άρρηκτα με το πρόσωπο του Ιησού Χριστού, την πίστη σε Αυτόν και κυρίως στο γεγονός της **ανάστασης Του**, τις ανεξιχνίαστες βουλές του Θεού (**προτεστάντες**) και τροφοδοτείται από την συμμετοχή των πιστών στην εκκλησιαστική ζωή (κυρίως στα **μυστήρια**) και τα καλά έργα (**ρωμαιοκαθολικοί**), ενώ είναι δυνατή η παροχή της και σε ανθρώπους μη χριστιανούς με κριτήριο την τήρηση του άγραφου ηθικού νόμου, εστιάζεται δε στη συμμετοχή του πιστού στη ζωή του μέλλοντος αιώνος (Βασιλεία των ουρανών).

Το σημαντικότερο δογματικό κείμενο στον Χριστιανισμό είναι το **Σύμβολο της Πίστεως**, όπως αυτό διαμορφώθηκε από τις δύο πρώτες οικουμενικές συνόδους και περιλαμβάνει 12 άρθρα.

Γ. Ιερά κείμενα

ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ : Είναι μια συλλογή βιβλίων, τα οποία θεωρούνται θεόπνευστα και εκφράζουν αυθεντικά την πίστη της Εκκλησίας και τα οποία χωρίζονται σε δύο μέρη. Το πρώτο μέρος είναι η **ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ**, ενώ το δεύτερο είναι η **ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ**. Κι ενώ για την **Καινή Διαθήκη** υπάρχει ομοφωνία μεταξύ των ομολογιών για τον αριθμό των βιβλίων της που αναγνωρίζουν και είναι **27**, για την **Παλαιά Διαθήκη** διαφοροποιούνται, αναγνωρίζοντας οι ορθόδοξοι 49, οι ρωμαιοκαθολικοί 46 και οι προτεστάντες 39. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα οι **ορθόδοξοι** να αποδέχονται συνολικά **76** βιβλία, οι **ρωμαιοκαθολικοί** **73** και οι **προτεστάντες** **66**. Τα περισσότερα βιβλία της πρώτης είναι γραμμένα στα **εβραϊκά**, ενώ η δεύτερη είναι γραμμένη στα **ελληνικά**. Τα βιβλία και των δύο διαθηκών χωρίζονται σε τρία μέρη: στα **ιστορικά**, στα **διδασκτικά** και στα **προφητικά**.

Οι πρώτες μεταφράσεις της Αγίας Γραφής στα λατινικά είναι η **Itala** και η **Vulgata**, ενώ η πρώτη μετάφραση της Παλαιάς Διαθήκης στα ελληνικά είναι η **μετάφραση των Ο' (70)**.

Επίσης σημαντικό ρόλο παίζουν και κείμενα που προέρχονται από την **ΙΕΡΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ** και η Εκκλησία τα αναγνωρίζει ως αυθεντικά και τα χρησιμοποιεί στη ζωή και το έργο της (Ορθόδοξοι – Ρωμαιοκαθολικοί).

Δ. Λατρεία

ΧΩΡΟΣ: Ο χώρος της λατρείας ονομάζεται ναός (ναΐω = κατοικώ) και αποτελείται από τρία μέρη: τον **πρόναο** ή **νάρθηκα**, τον **κυρίως ναό** και το **άγιο βήμα** ή **ιερό**.

Αρχικά, στην αποστολική εποχή, δεν υπήρχε ιδιαίτερος χώρος λατρείας, αλλά η λατρευτική σύναξη γινόταν στα σπίτια (**κατ' οίκον εκκλησία**). Στη συνέχεια και κατά την εποχή των διωγμών η λατρεία γινόταν σε υπόγεια κοιμητήρια (**κατακόμβες**), ενώ ιδιαίτεροι χώροι αρχίζουν να κτίζονται μετά το διάταγμα της ανεξιθρησκίας.

Οι πρώτοι ναοί που δημιουργήθηκαν ήταν αντίγραφα των δημόσιων ρωμαϊκών κτηρίων και ήταν κτισμένοι στον αρχιτεκτονικό ρυθμό της **βασιλικής**. Παράλληλα χρησιμοποιήθηκε και ο ρυθμός του **περίκεντρου** κτίσματος σε ναούς μικρότερης χωρητικότητας. Από το 6ο αιώνα και αφού λύθηκε το κατασκευαστικό πρόβλημα της μετάβασης από τον κύκλο στο τετράγωνο (σφαιρικά τρίγωνα), δημιουργήθηκε ο ρυθμός της **βασιλικής με τρούλο**, ενώ από τον 9ο αιώνα ο ρυθμός αυτός εξελίσσεται σε αυτόν του **σταυροειδούς με τρούλο**, τον επονομαζόμενο και βυζαντινό, ο οποίος θα κυριαρχήσει στην Ανατολή τους επόμενους αιώνες μέχρι σήμερα. Η Δύση από την πλευρά της κράτησε ως κυρίαρχο ρυθμό ναού την βασιλική, στην οποία έδωσε χαρακτηριστικά διαφόρων αρχιτεκτονικών ρυθμών (ρωμανικός, μπαρόκ, γοτθικός κ.ά.) που διαμόρφωσαν την δυτική ναοδομία.

ΧΡΟΝΟΣ: Ο χρόνος της λατρείας κινείται επάνω σε δύο άξονες : τον εβδομαδιαίο και τον ετήσιο.

Ο πρώτος περιλαμβάνει τις γιορτές που επαναλαμβάνονται σε εβδομαδιαία βάση. Απ' αυτές ξεχωρίζει η ανάμνηση της Ανάστασης του Κυρίου κατά την πρώτη ημέρα της εβδομάδας (**Κυριακή**), η οποία αναδείχθηκε και ως η επίσημη ημέρα τέλεσης της συλλογικής λατρείας.

Ο δεύτερος αναφέρεται στις γιορτές που επαναλαμβάνονται σε ετήσια βάση. Αυτές διακρίνονται σε δύο κατηγορίες: ανάλογα με το περιεχόμενό τους και ανάλογα με τον χρόνο εορτασμού τους. Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει τις **δεσποτικές** (οι γιορτές που αναφέρονται στο πρόσωπο του Χριστού), τις **θεομητορικές** (οι γιορτές που αναφέρονται στη Θεοτόκο) και τις **εορτές των αγίων** (οι γιορτές που είναι αφιερωμένες στους αγίους της εκκλησίας). Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει τις **ακίνητες** (όσες εορτάζονται σε σταθερή ημερομηνία) και τις **κινητές** (όσες εορτάζονται σε σταθερή ημέρα αλλά διαφορετική ημερομηνία).

Ως πιο σημαντικές από τις ετήσιες γιορτές έχουν αναδειχθεί : τα **Χριστούγεννα**, το **Πάσχα**, η **Πεντηκοστή**, η **Κοίμηση της Θεοτόκου** και η **Ύψωση του Τιμίου Σταυρού**.

Ε. Μοναχισμός

Είναι το θρησκευτικό κίνημα των λαϊκών, οι οποίοι αναζητούν την πνευματική τελείωση (θέωση) τους μέσα από την αναχώρησή τους από τα αστικά κέντρα και την καταφυγή τους σε ερημικούς τόπους.

Η αρχή του ανάγεται στην εποχή των διωγμών για λόγους ασφαλείας των πιστών, ενώ παίρνει διαστάσεις τον 4ο αιώνα σαν κίνημα διαμαρτυρίας προς την εκκοσμίκευση του Χριστιανισμού, όπως αυτή διαμορφώνεται με την αναγνώριση του ως επίσημης θρησκείας του κράτους.

Εμφανίζεται με δύο μορφές που διακρίνονται μεταξύ τους, τον **αναχωρητικό** και τον **κοινοβιακό** μοναχισμό. Ο **αναχωρητικός** μοναχισμός εμφανίζεται στην Αίγυπτο ήδη από τα μέσα του 3ου αιώνα και πατέρας του θεωρείται ο **Μέγας Αντώνιος**, ο οποίος έζησε το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του σε συνθήκες απομόνωσης, προσευχής και νηστείας και οι οποίες αποτελούν τις βασικές αρχές του αναχωρητισμού. Σε αυτές πρέπει να προστεθούν η λιτότητα της ενδίαίτησης (ένα καλύβι ή μια σπηλιά) και της ενδυμασίας (μηλωτή = προβιά, κουκούλιον = σκούφος) των ασκητών. Μάλιστα η ιδιαίτερη αυτή ενδυμασία σηματοδοτεί την αναχώρηση από τα εγκόσμια και την ένταξη στον μοναχισμό, ήταν δε συνήθως προσφορά ενός γέροντα προς τον νέο μοναχό.

Ο **κοινοβιακός** μοναχισμός εμφανίζεται, όταν αρχικά γύρω από τα ερημητήρια διάσημων, για την αρετή και την πίστη τους, αναχωρητών εγκαταστάθηκε πλήθος ερημιτών, οι οποίοι δημιούργησαν την **λαύρα** δηλ. ένα συγκρότημα από συνδεδεμένα μεταξύ τους οικήματα μοναχών με χαλαρό σύστημα κοινοβιακής ζωής. Ιδρυτής του θεωρείται ο **Παχώμιος**, ο οποίος οργάνωσε το πρώτο μοναστικό κοινόβιο στην Άνω Αίγυπτο. Στο σύστημα που παρουσίασε η προσευχή και η τράπεζα απαιτούσαν την από κοινού συμμετοχή των μοναχών, ενώ κάθε μοναχός ήταν επιφορτισμένος με κάποιο διακόνημα (υπηρεσία) συνήθως χειρωνακτική εργασία. Θεμέλιο για την συγκρότηση και συνοχή της ζωής στον κοινοβιακό μοναχισμό υπήρξε η υπακοή στον ηγούμενο μοναχό. Τους κανόνες του κοινοβιακού μοναχισμού συστηματοποίησε ο **Μέγας Βασίλειος**, ο οποίος και συμφιλίωσε τον μοναχισμό με τις πόλεις, η δε οργάνωσή του ολοκληρώθηκε με τους κανόνες που θέσπισε η **Δ'Οικουμενική σύνοδος** και συνέδεσε τον μοναχισμό με την Εκκλησία.

Στη **ρωμαιοκαθολική παράδοση** “πατριάρχης” του μοναχισμού θεωρείται ο άγιος **Βενέδικτος**, ο οποίος ίδρυσε 12 μοναστήρια, για να στεγάσει τους ανθρώπους που τον ακολούθησαν, όταν αποφάσισε να εγκαταλείψει τα εγκόσμια. Οι μοναχοί οργανώνονται σε τάγματα, τα οποία φέρουν το όνομα του ιδρυτή τους ή του προστάτη αγίου τους και εκτός της προσευχής αναλαμβάνουν διάφορες μορφές κοινωνικής εργασίας (όπως περίθαλψη, εκπαίδευση, ιεραποστολή κ.ά.) σύμφωνα με την φιλοσοφία του Βενέδικτου “ora et labora” δηλ. προσευχή και εργασία, ενώ κάποια από αυτά προσφέρουν και στρατιωτικές υπηρεσίες (π.χ. Ιωαννίτες, Ναΐτες). Αρχικός στόχος ήταν η αναμόρφωση της εκκλησιαστικής ζωής, όμως τελικά υποτάχθηκαν στον Πάπα και την Εκκλησία της Ρώμης, που τα χρησιμοποίησε για να εδραιώσει τις αρχές της ανάμεσα στους ευρωπαϊκούς λαούς. Παρ’ όλα αυτά συνέβαλαν στην ανάπτυξη του μορφωτικού επιπέδου της Δύσης και την ανάπτυξη των επιστημών, ενώ η κοινωνική εργασία που προσφέρουν εξακολουθεί έως σήμερα.

Γενικά μπορούμε να πούμε ότι ο μοναχισμός στον Χριστιανικό χώρο δεν υπάρχει ανεξάρτητα και έξω από την Εκκλησία, αλλά είναι η άλλη όψη της, δεν χωρίζεται απ’ αυτήν, αλλά λειτουργεί μαζί και μέσα απ’ αυτήν προς όφελος όλων των ανθρώπων.